„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторницом на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — к.
за по године . . . . . 7 ф. — к.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у злату)
за годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваког врста сваких ситних „слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 159. У Новом Саду у уторак 16. октобра 1890. ГОДИНА XXV.

ОДГОЂЕН САСТАНАК СИНОДА.

Могу изненада да настану препреке, због којих се не може да уради оно, што се наумило. Зашто по томе да нису могле наступити препреке, због којих се морао на неизвесно време одгодити састанак нашег синода? Но таквих препрека у овај мах није било да се морале одгодити синодске седнице. Ми то за јамачно тврдимо, јер смо о томе са најпоузданије стране извештени.

Синод се није сада просто зато састао, што борба између два Германова ђака још није свршена, што није један до 15. октобра победио, а други подлегао. Та два ђака су: данашњи патријарх Бранковић и протосинђел др. Е. Радић. Овај последњи хоће по што по то да понесе митру, а онај први хтео би то да спречи, јер му не иде у рачун, хтео би да не буде ћуприја, хтео би да не буде прегажен. Ето, у томе је разлог одгађању синодских седница, и то је грдна жалост, да не рекнемо још и нешто горе.

Наши калуђери неће више да рачунају с народом. Они не мисле више да су они због народа, него да је народ због њих; они се више не натичу у родољубљу, него лицитирају своје неродољубље, да постигну свој смер, да задовоље сујету и славољубље и да се дочепају Даља. То је Германова школа. И шта видимо? Герман је пропљувао крв и умр'о; он је у борби против народа малаксао и нестало га. Тако га је смрт спасла од пензионовања, које би морало наступити, јер осим свега другог радили су на томе његова два најбоља ђака: Бранковић и Радић, сваки за себе својим путем и начином. Сад је дошло време, да међу собом воде борбу. При томе сваки хоће да се послужи „најјачим“ оружјем, а оружје се то добија прибегавањем под скут силе и моћи и радом против народних интереса. То је гровна и очајна борба, само достојна није. Обојици су познате „ставе и богази“, обојица иду једним и истим путем, само је разлика, што је Бранковић, као патријарх истрчао напред. Хтео би сада да га Радић не стигне, те хоће да га онемогући сасвим. А знаде и зашто. Герман је срушио Ивачковића, Бранковић и Радић ишли су да сруше Германа, сад би могло бити, да Радић сруши Бранковића. Такав се ред завео. Ми такву борбу најжешће осуђујемо, али је схваћамо и разумемо.

Немамо разлога, да жалимо Бранковића, што се побојава за патријарашки двор и дањски спахилук, а још мање да нам је неправо, што Радић проводи у самоћи манастирској као протосинђел, те му се у тежњи за митром отегли дани као гладна година. Душевну борбу, коју у овај мах и један и други морају да издрже, они су потпуно заслужили. Нека их! Што сеју оно ће и пожњети. Није могућно, да плодови труда оних људи, који су пошли стопама Германовим не загорче најпосле живот тим људима. А Бранковић неће никад успети, да се тако учврсти, да га нико не може покренути. А он сам не може то ни захтевати, не може захтевати, да се уништи Германова „наука“, кад је он сам највећи присталица и поборник те „науке“. Најмање пак може захтевати од сујетног и славољубивог Радића, да не пође Германовим стопама, та он има два учитеља пред собом: Германа и Георгија. Они су га васпитали, он је њихов ђак.

Каже се: тешко свекрви, преко које се јетрве туку, — тешко српском народу са таквим калуђерима. Но народ ће ипак остати жив; остаће жив, макар што су наши црквени великодостојници постали автономни жупани, макар што је Бранковић постао патријархом, па ће остати жив, ако по несрећи и Радић постане владиком.

У осталом потрудићемо се, да о овој ствари још коју више рекнемо. Сад смо само хтели да наговестимо, за што се синод није састао, јер би свет иначе могао мислити, да се бог зна каква несрећа некоме десила. ⊙

Политички преглед.

Државни дуг аустро-угарске монархије. Државна комисија за надзор над државним дуговима издала је исказ о стању спштег државног дуга крајем јунија 1890. Према том исказу износи: I. општи државни дуг 2;813.084.866 ф. II. Дуг у царевинском већу заступаних краљевина и земаља 1;057,795.529 ф. III. Заједнички пак преузети дуг (државне ноте) 323,140.194 ф. IV. Гарантовани земљорастеретни дуг 67,708.977 фор. — Укупно: 4;261,729.566 фор. На ову своту морају се плаћати годишње камате од 161,926.877 ф. 64 н. На према стању од конца дец. 1889. умножио се дуг за 42,398.651 ф. За Угарску нема још најновијих података већ само података за почетак год. 1888. По том је тада износио свеукупни државни дуг Угарске (без заједничког дуга) 1;545,792.269 ф. Све ове своте показују нам дуг од 5;807,521.835 ф. а будући је и угарски дуг за задње две године порастао, износи дуг целе монархије бливу шест милијарда. Да смо весели.

Русија и Палестина. „Политичкој Кореспонденцији“ пишу из Петрограда ово: Поред криве у васионској патријаршији, избор новог јерусалимског патријарха, који ће се скоро извршити, скреће такође на се пажњу руских владиних кругова. Руска влада хоће да посредно утиче на постављање новога патријарха у Јерусалиму. Руски заступници на истоку добили су упутства, да се заузму да на патријархов престо у Јерусалиму дође таква личност, која не би била од штете по интересе Русије и по интересе многих руских хаџија што долазе у Палестину. Дописник поменутога листа напомиње још и то, да се руска влада од неко доба труди да што јаче развије свој утицај у оном крају истока. Круг рада руских православних мисионара проширују се. По Сирији се оснивају многе руске школе, налик на оне које су већ основане у Палестини и у којима се уче многа Арапчад. Осим тога шаљу се у Сирију многи православни свештеници, којима је задатак да сузбијају католичку пропаганду у тој области.

Партикуларизам у Немачкој. „Kölnische и Vossische Zeit.“ и други листови обраћају пажњу на оснивање партикуларизма. Први лист каже, да у Хановеру, Курхесену, Мекленбургу, Бадену, Виртембергу, Баварској — све се јаче буди старо нерасположење према Прусији.

ДОПИСИ.

Модошки срез 14. октобра. (Јоњ Петанек Влах, намет свештеник српско неузински.) Од како је садањи протосинђел а бивши свештеник Паја (Платон) Телечки напустио своју неузинску парохију и пређе владици а садањем патријарху Бранковићу уз колено сео са надом том — као што се по Срп. Неузини фалио — да и сам митру понесе, променуло је ово сиромашно српско село три администратора.

Пре годину дана дошао је амо из Канака за администратора Вла Јоњ Петанек. Ни по године не проведе овај као администратор у Срп. Неузини — за које време је четир пута Бранковићу у Темишвар одлазио за ништа друго већ да му скута љуби — а од конзисторије дође на црквену општину упит, дал' је ова вољна Јоња за сталног свештеника задржати, ил' стечај на упражњену парохију расписати.

Мудри Влах је од црквене скупштине ову конзисторијалну наредбу све донде тајио, док није већину за се придобио. — Не само да није овај Влах црквену скупштину на 8 дана пре, као што решкрипат прописује, о овом известио и сазвао, но последњег дана, када је позив за сазив скупштине написао, у овом, о избору свештеника ни споменуо није.

Када је митом придобивена скупштинска већина Јоња за сталног свештеника изабрала, платио јој је овај пет буради пива, ракије, вина, кафе, што је ко и кол'ко је ко, хтео.

Против овог протузаконитог чина устала је већина у селу — 156 породица — и поднела две жалбе конзисторији. Конзисторија, односно Бранковић на ове две жалбе већине у селу упитао је трбушарску скупштину, у којој заузимањем још од пре попа Паје, седе у већини они, који цркви и школи од толико година новац дугују, — те ова после једне теревенке, где је опет поп Јоња све плаћао — донела закључак, да је жалба већине у селу — лаж.

Сироти Неузинчани на ово поднесу митропол. савету рекурз — а ни сањали валда нису, да ће иста до пре конзисториална глава, постати главом и у митропол. савету — у којем су између осталога навели и ово: „Доста је у Банату влашком пропагандом повлашено српских села; па не би требао број ових, да се са Срп. Неузином умножи.“ — Ово се навело не с тога само, што је поп Јоња као српски свештеник ватрен влашки пропагандиста, но и ради тог, што овом Српство и његови обичаји не леже на срцу, за доказ овом' служе оне силне нећне и дневне теревенке у прошлом Божићном посту. Српска Неузина је не једном свог намет поп' Јоња видила, како се у частан пост пијан са гајдашем по селу сањка, а са сконица пијани гавази хрватског поп' немеша бију из пушака као да су у Арнаутлуку.

Да је овом намет-попу српска школа десета брига — доказ је то; што српске учитеље гони, и против ових у селу рови, те ови, озлојеђени друго место на комуналним школама траже, те у по године напусте. Поп Јоња за тим и учитељску плату бере а наставу под купус, а и дорастао није деци предавати, јер српски, као што српском свештенику и учитељу приличи — не говори.

Српску неузинску цркву је овај намет-поп понизио до обичне дворане за забаве, јер је бившу учитељицу натерао да ова редовно причасно пој, а једног благог дана, да би ова продукција женског појања са већим ефектом испала, после њеног причасног, натерао је црквеног певца Ђорђа да и он једно причасно отпој.

Намет-поп Јоња својом безобзирношћу истиснуо је она два интелигентна човека у селу из црквене скупштине тиме, што је своје чанколизе упућивао да предлог ових свагда одбаце. Видећи ови добри људи, да поп Јоњина ракија и пиво великог уплива у скупштини има, зафале на чланство.

Деца других сретнијих села увелико слушају предавање својих учитеља, а Срчад српско неузинска крстаре селом, јер учитеља нит мушког нит

ЛИСТАК.

НЕ УБИ!

(ОДГОВОР НА ТОЛСТОЈЕВУ „КРАЈЦЕРОВУ СОНАТУ“.)

ОД КЊАЗА ДИМИТРИЈА ГАЛИЦИНА.

(Наставак.)

Срећа ме пратила преко четир, скоро пет година. Тада дође, невољи, наједаред, изненада, као да јој се није могло дуже чекати. Појавила се у облику, у каквом сам јој се најмање могао надати, као да су све околности хтеле да ме преухитре и пониже.

Као што знаш, свако лето смо проводили на мом харковском добру, јер тамо је дворац лепши него на добру Нађнином, а и ја нисам хтео да напустим земљорадњу. Сваке године долазили су нам многи гости, који су нам време кратили и с којима смо добро проводили. Овога лета, осим суседа, не имадосмо никаквих гостију; сви познаници наши као да се договорили, да топле дане проведу у околини Петрограда или у иноземству.

Нама није било дуго време. Николи је било четир године, и онда, кад нисам ишао на ње, стао сам га учити извуци и цртао му слова по песку. И пољским пословима био сам доста обучен, а и лов је те године био вакредно повољан.

И моја жена увиде, да баш није непријатно, кад нема гостију, јер сада се могла више бавити живином и у врту, а Коља јој је ту помагао т. ј. јео воће и вијао живину. Свакако нисмо никога требали, усамљеност била нам нешто ново, необично.

Једном вратим се с поља, предам свог коња једном радеанику и пођем кроз парк. Био сам ванредно добре воље, јер сам увидео да се немам бојати непогоде. Спазим где ми жена иде на сусрет.

„Брзојав од Шћебницина!“ рече ми још из далека и махну хартијом по ваздуху.

„Од Шћебницина?“ запитам ја смешећи се на њен осмејак. „А ко је то?“

„Зар га не познајеш? То је тај, што је неколико година учио у Хајделбергу“.

„Онда га да боме не познајем, јер с тобом нисам био у Хајделбергу, те нисам могао упознати твог одсутног познаника“.

„Не, ја се за цело не варам, мама ти га је представила још пре наше свадбе, колико се сећам у позоришту.

Насигурно се тога нисам могао сетити, али тому нисам никакове важности приписивао, већ узмем брзојав и прочитам: „Долазим прекосутра јутарњим влаком. Шћебницин“.

Докле сам ја сасвим бесвесно из званичних примедаба истраживао, колико је времена требало, да брзојав стигне, говорила је Нађина, како је Шћебницин, вративши се после дужег одсуства у Петроград, сигурно дознао за њену удају и као стари познаник (били су познати још из детинства) распитивао за њену адресу, да сад без никаквих церемонија у посету дође.

„Видећеш већ“, рече она, „како је то врло смешан човек, невешт и стидљив као девојка.

„Но, у Хајделбергу су га за цело од тога одучили“.

Моја се жена мало замисли, за тим додаде: „Не, то није могуће“.

Уђосмо у кућу. Коља нам дотрчи на сусрет и причао је нешто о псетанцету, с којим се увек играо, и које је јако волео. Ја га пољубим, па се за тим обратим својој жени:

„Морамо спремити собу за њега. Шта мислиш коју?“

„Ону угаситу до собе за биљар“, рече она.

Остависмо Коју код боне и одосмо у горњи спрат. Соба је била сасвим у реду, чак и сат на виду био је навијен. Док смо се силазили низ степенице, запитам ја:

„Зашто је студирао у Хајделбергу? Зар му нису довољни били универзитети у Русији?“

Нађина ми растумачи, да је наш будући гост био слабога здравља, те му је нужна била топлија клима. Изађе ми пред очи блед младић са сузним очима и упалим грудима, и како ја слабуњаве људе нисам баш особито марио, јер сам сам био здрав и снажан, то баш нисам према Шћебницину био особито расположен. Напослетку још да имам посла с лекаром и да ми сва кућа мирише на апотеку.

Па тек кад сам од жене чуо, да му је име „Авенир“, то ми тек дође одвратно, али не рекох о том Нађини ништа. Мора да је то био некакав идиот, тај пријатељ из младости, али она му је била наклоњена, јер су се као деца заједно играли.

Протумачи то, како хоћеш, назови га случајем или ми немој веровати, тек Шћебницин ми није излазио из главе. Долазак његов изгледао ми чудан. Зашто долази? Ко га је звао?

При чају запитам Нађину:

„Ниси ли ти у последње време ништа чула о Шћебницину?

Она се насмеја. „Нисам, а зашто?“

„Па за што долази?“ запитам ја јетко.

„Не знам ни сама“ одговори ми она.

Ја се нисам могао уздржати, већ рекох: „И за тог ти велиш да је збуњен? Или је он идиот . . . .“

„Да, он је врло смешан . . . . видећеш већ, врло смешан.“

Када сам морао да се извезем на станицу, да дочекам нашег госта, замоли ме Нађина, да будем према њему љубазан. Ја се насмејем. „Откуд ти то паде на ум, као да ја не би био?!“

За тих петнаест минута, што сам се возио до станице, трудио сам се неколико пута да одговорим на питање, за што ми је долазак Шћебницинов тако непријатан. Како на то нисам знао одговорити, помислих, да није отуд, што се можда плашим нових лица . . . На селу се тако што чешће догађа.

Тек што сам приспео на станицу, указа се и влак.

Изашао је само један путник и ја познадох у њему одмах Шћебницина. Сетих се, да сам га већ видео, пре пет година у ложи кнегињиној између другог и трећег чина „Русалке“. Био је то онај плави младић с малим брковима. Сада је то био снажан човек с густи брковима и црвенкастом брадом. Са њега си могао читати здравље и самопоуздање, и ничега смешног на њему ниси могао видети.

Приступим му и представим му се. Он ми одговори врло учтиво, без никаке забуне и муцања, као што то иначе бива. Мирноћа његова ме узнемирила, дозовем стражара и издам му неке наредбе, рекох за тим Шћебницину, да се

женског немају. Дваред је стечај расписан био но нико се не јави.

Докле год овај намет-попа у селу буде био и докле се год трбушарска а протузаконита скупштина по конзисторији одржавала буде, ни један ваљан учитељ неће се овом селу за учитеља пријавити.

Патријарху Бранковићу довикујем у име оних 156 породица у обе жалбе и рекурзу подписаних са места овог: „То ли је зар оно обећање што нам пригодом каноничне визитације прошле године у самој светој цркви зададе, да ће правду љубити а грешкрипат од навала самовољних штитити.

Др.— Лала.

Вести из места и са стране.

Школе у Угарској. Министар просвете поднео је XIX. годишњи извештај о основним народним школама у Угарској за школску 1889—90 год. Из тога извештаја вадимо ова важнија места. Народна настава стајала је под надзором државних надзорника и разних вероисповести. Школа је било 4% државних, 11% комуналних, 32% римокатоличких, 12% унијатских, 10% православних, 14% реформованих, 8% лутеранских, 3% јеврејских. У опште је број школа умножен, ван реформованих. Број школских соба порастао је на 24.655, а број учитеља на 24.645. На против, број не дипломисаних учитеља јако је опао, но ипак је износио број 11% од целокупног броја. Мађарски језик слабо знају 5% од свију учитеља, а не знају га 3%. Народне школе утрошиле су годишњу своту од 15,117.024 фор. — Приправничких завода умножено је са 38%. Број ученика порастао је. Али прошле године спао је број код мушких од 2756 на 2666, а код женских од 1199 на 1118. Број професора за 20 година порастао је од 271 на 710. Потрошило се 1,010.584 фор. — Забавишта су се од 1876. год. 255 на 644 помножила. Број деце порастао је од 18.624 на 59.066. Забавиља је било 315, а сад 1345. Утрошено је 451.484 фор. — Грађанске школе умножиле су се на 5 нових. Има их 162, и то: 77 за мушке, а 85 за женске; од којих су: 43 државне, 53 комуналне са државном помоћи, 19 искључиво комуналних, 9 римокатоличких, 1 унијатска, 3 православне, 4 лутеранских, 6 јеврејских и 19 приватних. Број ученика 18 484 са 1151 учитељем. Утрошено је 1,221.170 фор., држава је припомогла са 40%. — Виших девојачких школа било је 17 са 87 разреда и 94 школске дворане. Ученица је било 2124 и 211 учитељских снага. Утрошено је 287,727 фор. Према овоме на сваког ученика и ученицу учитељске школе утрошено је 250 фор., на сваку ученицу виших школа 135 фор., на сваког ученика грађанске школе 66 фор., на свако дете у забавишту 9 фор., а на сваког ученика у нар. школи 7 фор. — Са свим без школа било је 1869. год. 1598 општина, а сад још има 244 општине. — У пензиони завод уписало се 1875. год. 8537 учитеља, а сад их има 15.549 чланова. Основни капитал порастао је на 7,531.446 фор. До сада има 881 пензионован учитељ; 8 добивају припомоћ, 1811 удовица и 1901 сироче са припомоћи. Њих 30 учитеља добили су отправнину.

Проба узбуне у срп. војсци. Пожаревачки „Грађанин“ доноси ову интересантну белешку: Командант VIII. пука наредио је, пошто је претходно о томе јавио месним цивилним властима ради знања, да 4. овог месеца у 3 сата изјутра свира у логору узбуна, те да тим начином види, јесу ли сви војници и официри на окупу и за колико ће се цео пук прикупити. Чим трубачи и добошари чуше главног трубача да свира узбуну, сви прихватише и часом се по целом логору звуци трубе и добоша, а војници јураху својим зборним местима. За тили час постројише се чете и батаљони, те је за 17 минута цео пук са својом комором био у потпуној ратној спреми, и команданти батаљона рапортирали су команданту пука бројно стање својих батаљона. Једва да десетина војника не беше у логору. Овако живо и брзо постројење служи на част и војницима и официрима, који су јасно доказали, да врло добро појимају своју дужност, да је заиста пук, после 17 минута од првог знака узбуне, могао ма где одмаршировати са својом муницијом и комором.

Није истина. Пре неколико дана донео је „Пешт. Лојд“ а из њега превели београдски опозициони листови вест; „како је српски министар унутрашњих дела Ђаја изјавио јасно и разговетно, да ће радикални режим умети мушки спречити ширење пансрпских агитација по Босни и Ерцеговини“. „Авала“ вели на то: „Овлашћени смо изјавити, да министар унутрашњих дела никад и никоме није горе наведено рекао.

Шта ради принц Фердинанд по Бугарској. Из Београда нам саопштавају ово писмо, што га је добио „Дневни Лист“ из Софије: „Драги пријатељу! Дајте најширу гласност не само у српским него и страним новинама, овом истинитом скандалу што га је Кобург извршио. 9. септ. т. г. Кобург дође у Рушчук на сусрет сестри својој, некаквој баварској принцези. За време његовог пребивања власт рушчушка нареди да се из околних села скупе младе сељанке девојке окићене и одевене у празничном оделу као да полазе на свадбу. По доласку гошће после ручка, сељанке девојке морадоше се скупити испред дворца, где их је Кобург натерао да му играју коло; док су оне играле, Кобург је уживао, посматрајући младе, лепе цуре. По свршетку игре, Кобург даде најлепшим од њих по 10 динара а три најлепше од 15 година из села Басарбова одведе са собом у Варну где их је задржао 23 дана. 3-ћег ов. м. послаше их из Варне железницом за Рушчук. На путу близу Червене Воде њихов се влак сусрете с једним товарним, и од потреса све три девојчице ранише се у главу, тако да се сумња да ће оздравити. У име награде, Кобург при поласку дао је свакој по 20 наполеона и бесплатну билету а „пезевенк-баш“-ама дао је по 10 наполеона. Овај „маскаралак“ у сред Бугарске разнео се муњевитом брзином по свој Бугарској и сваки је пренеражен и разгњевљен. Ево зашто седи и с чиме се занима Кобург у Бугарској.“

Беседа са игранком у Сарајеву. Српско православно црквено певачко друштво „Слога“ у Сарајеву приређује 21. октобра у ондашњој позоришној дворани беседу с игранком. Распоред је овај: 1. „Молитва“, песма Б. Радичевића, композиција А. Милчинског, пева мешовити збор. 2. „Под пендерите“, речи Драг. Ј. Илијћа, композиција Ј. Маринковића, соло пева г. Коста Травањ. 3. „Хајде песмо“, од дра Јована Пачуа, пева мушки збор. 4. „Сестра Стојана Јанковића“, српска народна песма, уз гусле пева г. Ристо Максимовић. 5. „Вече тихо“, од Св. Димитријевића, пева мешовити збор. 6. „Калуђерски збор“, пева мушки збор. 7. „Богови силни“, од Д. Јенка, пева мешовити збор. 8. „Преки лек“, шаљива игра од М. Калића, представљају чланови овог друштва.

Руска школа у Мисиру. Као што пише „Новоје Времја“ налази се и у далеком Мисиру руска школа. Она је овако постала: Кад је у Мисиру боравио Норов, бивши министар народне просвете, неки Арап, руски поданик, даровао му је велику кућу и знамениту своту новаца на издржавање руске школе за сиромашну децу. Норов примио је дар са захвалношћу и од тога времена постоји у Кајиру руска школа под надзором руског министарства просвете и под покровитељством руског цара. У тој школи сваке године обучава се до 200 деце сиромашних Арапа. Обука је бесплатна, осим тога свако дете добије бадава јело. Ђаци, пошто су свршили ову школу, шаљу се у Русију на даље образовање.

Из италијанске статистике. Готово невероватну статистику издаје статистички завод у Риму, како јављају швајцарске новине. По тој статистици има у Италији 336 општина без гробља, које бацају своје мртваце у некакву подземну јаму у цркви. Преко 200.000 људи станује у 37.203 нездрава подрума, а 9000 их обитава у пећинама. У 1700 општина једе се хлеб само у благдане, а у 4965 општина не једу никад меса због сиромаштва; у 600 општина нема лечника; 104 општине болују на маларији (на грозници у мочварним пределима). Од pellagrose (болест коже) болује 110.000 људи. Од сваких 100 становника не зна њих 63 ни читати ни писати.

Париз и Лондон. Неки путник који је дуго провео у главним градовима Француске и Енглеске, чини између Париза и Лондона ова упоређења: Париз је прав, а Лондон кривудав. Париски кочијаш седи на предњем, а лондонски на стражњем седишту. Париски кочијаш тера на десно, а лондонски на лево. Париз је сабијен, а Лондон раштркан. У Паризу се капци отварају на улицу, у Лондону се смотавају у прозор. Париз је дружеван, тамо људи живе у правим касарнама, Лондон је инокосан, сваки има своје гнездо. У Паризу има сваки вратара, у Лондону има сваки кључ од капије. Париз ради, Лондон тргује. Париз иде, Лондон трчи. Париски војник има плаву доламу и црвене чакшире, а лондонски црвену доламу и плаве чакшире. Париз једе, Лондон ждере.

Порекло америчке расе. Ових дана састао се у Паризу конгрес који се бавио истраживањем порекла америчке расе: Чувени француски научар, Катрфеж, професор антрополошкога института и природњачкога музеја рекао је једном сураднику француског листа „Гала“ ово: „Америчани се труде да проуче историју Новога Света пре Колумба. Они су до сад падали у фантастична нагађања која је сваки тумачио како је хтео. Овому конгресу задатак је, да пронађе порекло Американа. Тај исти задатак имао је и наш први конгрес у Нансију 1875. године. Питање је у томе: да ли су становници амерички, који су се тамо нашли у време великих откривања у XV. и XVI. веку, били засебито људско племе, или смеса људи што су се раније одвојили од становника Старога Света? Ја се слажем с овим другим мишљењем. Споменици што су се нашли у Мексику, Никарагуји, Пери, као и у развалинама Балбека, Палмире и Персеполя, доказују нам да су те земље и места имале велику културу. Де Гин је дошао до закључка, да само Европљани мисле да је Колумб нашао Нови Свет. Кинези су знали за Америку много раније од Колумба. Један немачки научар, с којим се слажу и остали Немци, противан је мишљењу Де Гиновом. Међу тим је Хорве де Сен-Денис пропутовао пре шест година по Америци ради научнога испитивања, и нашао је трагова који потврђују мишљење Гиново. Хорве је доказао, да су Америку населили у прастаро доба Кинези, који су дошли са севера и допрли чак до Атланског Океана.

Женска буна. Женски свет у Здруженим Америчким Државама дигао је праву буну против нове Мак-Кинлијеве царинске тарифе. Нова тарифа ударила је врло велику царину на све кемикалије, што су потребне за различите мазове, помаде, мирисе и друге потребе на женску тоалету. Глумице у Њујорку саставиле су одбор женски, и тај одбор купи по свима државама потписе на протест, који ће се поднети председнику Харисну против велике царине што је ударена на маз („шманку“). Да ће на овом протесту бити много потписа, сведоче најбоље подаци статистичкога бироа у Њујорку, из којих се види да се у Здруженим Државама троши преко 240 милијуна динара на годину само на разне мазоге, помаде, мирисе и друге ствари за женску тоалету.

Трговина.

Нови Сад, 15. (27.) октобра. Јуче се одржао код нас последњи овогодишњи вашар. Како је у суботу била права мећава, то је вашар врло хрђаво био посећен. Гледаћемо да у идућем броју донесемо опширнији извештај.

На нашој житној пијаци, није се никакове промене догодило, довоз је био доста слаб, цена рани остала је у свему непромењена. Жито 7 ф. 40 н. Наполица 6 ф. Јечам 5 ф. 80 н. Зоб 6 ф. Кукуруз у клиповима 3 ф. 30 н. Окрњен кукуруз 4 ф. 60 новч.

На осталим нашим пијацама остало је све по старом.

Време се знатно променуло. Дан освануо леп, и врло пријатан.

*

Будимпешта. По извештају комисионе радње, рогате марве, Матије Дајча, био је цео догон 23. октобра 4347 ком. и то: Мађ. волова 830 ком. Српски 2596 ком. Мађ. крава 800 ком. Бикова 99 ком. Бивола 22 ком. И ако је овонедељни догон био мањи, то је ипак трговање слабо било. Цене су остале непромењене. Осим 300 ком. цео је догон продат. Плаћани су: Мађ. тешки волови 24—27 ф. Сеоски од 22—24 ф. остали 20—22 фор. Биволи 15—17 ф. Краве 19—23 ф. Бикови 21—25 ф. Све од 100 кгр. животне тежине.

Оваца је било дотерано 5165 ком. разне врсте. Продавани су по пару од 9—15 фор. и сечено месо 28—33 ф. по м. ц. Цео догон је продат.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 15. октобра.

4% угарска златна рента — — —	101·60
5% „ папирна „ — — —	99·25
Дукати — — — — — — —	5·43
Наполеондори (20 франака) — — —	9·06
Немачке држ. марке — — — —	56.35

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 15. октобра у вече.)

Срем. Карловци. (Од нарочитог извештача.) Овде се поговара, да ће синодске седнице отпочети у први понедељак, који долази. — Било је говора, да ће амо за професоре богословије доћи професори у задарској богословији протојереј Вучковић и протосинђел Шевић, но то неће бити. За то су наново отпочети преговори са бечејским протом Боротом.

Београд. Данас је отишао из Србије бивши краљ Милан. Пре одласка посетио га је председник министарства Грујић. Милан је овом приликом рекао, да многе његове изјаве нису истинито изнесене у јавност, већ злонамерно изврнуте и претеране. Он је задовољан са стањем у земљи и са владом.

Београд. Да се освете Арнаутима прешли су 20 сељана из Трновице турску границу, нападну Арнауте, покољу се с њима, надбију их и отерају им овце. Влада је наредила истрагу и поставила кордоне.

Загреб. Опозиција је у сабору протестовала против промулгације закона о заштитним маркама, пошто ово не спада у заједничке већ у автономне ствари. Председник је одбио протест из формалних разлога. При томе је ипак приметно, да промулгација не искључује, да исти закон меродавни фактори доцније доведу у склад са нагодом. Посланик Франк иште реч, но председник му не даје.

Будимпешта. Многе штампарије пристале на тарифу; из оних, које нису хтеле на то да пристану, слагачи су одмах иступили.

Беч. Гроф Хартенау (бивши бугарски кнез Александар) премештен је у пешачку пуковнију краља белгијског. Тако Александар ступа у активну службу у аустро-угарској војсци.

Атина. По досадањим резултатима избора изгледа, да ће Триполис врло малу већину имати.

Цариград. И јуче су све православне цркве биле затворене. Немира није било нигде. Поговара се, да ће се цркве у уторак отворити, пошто је постигнут споразум између порте и патријарха.

РЕД ВОЖЊЕ

путничких лађа, важи од 28. септ. (10. окт.) до 19. (31.) октобра.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом, петком и недељом у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител и потиске станице: петком у 5¼ сахата после подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд и Оршаву: средом, петком и недељом у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: понедељником, средом и суботом у 10½ сах. пре подне.

У Новом Саду 28. септембра 1890.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

САЛАШ ПОД ЗАКУП.

Издаје се један салаш од 140 катастралних ланаца земље првог реда, састојеће се: из орница, ливада и пашњака. Земља је сва у равници, удаљена је три сата од Београда, а један сат од паробродске станице, и лежи поред Саве. Поред свију потребних пољопривредних справа, салаш је снабдевен и са зградама, које су у најбољем стању, као: две куће са 5 соба за обитавање, две штале за коње и волове, један хамбар за ситну храну, један чардак за кукуруз и три шупе. Све ове зграде црепом су покривене. Рок закупа је 5 до 10 година, са умереном ценом а и за продају је по повољним условима. За једно, и друго, ваља питати, лично, или писмом г. БОРЈАПОВИЋА професора учитељске школе у Београду. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ПАВЛА БОГДАНОВИЋА

У РУМИ

потребује помоћника, који одма ступити може. 2—2

моја жена јако радује, и запитам га, да ли има много пртљага.

Он је стојао мирно на перону, гледао слободно на све стране и одговарао тихо и учтиво на моја питања.

Његова мирноћа начини ме нервозним.

„Пијан младић“, помислим ја у себи.

Имао је врло много пртљага, сигурно се спремао, да дуго код нас остане.

Одвезосмо се. Ув пут сам доста оштро говорио, но он као да то није приметио. „Сигурно ме држи за луду!“ помислим ја јетко у себи и решим се, да му докажем да је он луда и простак („прави простак“ помислим у себи, посматрајући га) а не ја.

Љутило ме, што он држи за излишно, да ризјасни, зашто се скоро непознатој породици намеће. Без сумње држао ме за незнатну ситницу у околини моје жене.

Нађина га је примила врло љубазно (мени се то није допало, — зар се баш мора сваком звекану указивати нека пажња?) и чудила му се, како се променуо. Он је одмах опширно приповедао, како му је хајделбершки ваздух добро чинио и упустио се у читава описивања природе. При столу (одмах смо сели за доручак) није хтео да прими ликера ни вина, него рече, да он само пива пије. Ја му га дам донети, и јеткост ми пређе у подругљиво стање. Изгледао ми је као онај типични ђак у шаљивим „Fliegende Blätter“, који своје семестре у пиварама проводи. Цело време говорио је и приповедао својим једноличним гласом, моја се жена смејала, па је чак и мене почело занимати; хтео сам да га питам, шта мисли да чини, каквих планова има за будућност, али сам се бојао, да не би помислио, да се заузимам за њега.

Тумачи то, како хоћеш, тек од онога часа, од кад он дође, био сам ван себе.

После доручка отишао је у своју собу да промене одело, и ако то није било нужно; из кола је изашао сасвим лепо одевен, јер се у купе-у пресвукао.

Када сам био са женом на само, рекох јој:

„Ни мало ми се не допада... изгледа ми, као да је пијан!“

„Ни ја не могу да га познам... У осталом гледај кроз прсте... у Хајделбергу не мож' бог зна како финих манира научити.“

„Ваљада неће овде да их употребљује? Ниси ли приметила, да Кољу ни погледао није.“

„Нежењени људи не волу децу“, рече Нађина.

Слегох раменима и рекох: „Ради како знаш, али тај Авенир није ми по ћефу. Нека ужива овде на селу, али молим те побрини се, да мене остави на миру. Он је мој гост, нећу с њиме ништа да имам.“

Нађина је изгледала незадовољна, али не одговори ништа. Одвезао сам се у мајур, провео тамо четир сата и вратио се пред подне кући. Шћебиницин ме дочека врло љубазно... и по његовом понашању мислио би човек, да је он домаћин, а не ја.

(Свршиће се.)

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.